

Työpaja 1 Yhteenveto

(kirjoitettu 13.3.24 / Anna Aikasalo)

Niitty 2 -hankkeen ensimmäisen työpajan yhteenvetoraportti

Niitty 2 -hankkeen työskentelyyn kuului syksyllä 2023 työpaja 1:n toteuttaminen. Työpaja 1 toteutettiin kolmessa osassa:

- Maahanmuuttajille ja työntekijöille suunnattu työpajailta TAMKilla 22.11.2023
- Miesryhmän haastattelu Lähi-idän naiset ry:n kautta 30.11.23
- Sosiaali- ja terveyspalveluiden työntekijöille suunnattu sähköinen kysely ajalla 7.11.-6.12.2023

Osallistujat:

Tapahtuma	Maahanmuuttajataustaiset osallistujat	Työntekijätason osallistujat	Yhteensä
A) Työpajailta TAMKilla 22.11.23	11	1	12
B) Miesryhmän haastattelu / Lähi-idän naiset ry 30.11.23	5	-	5
C) Sote-palvelun kysely 11-12/2023	-	64	64
Yhteensä	16	65	81

Yhteensä työpajatyöskentelyn avulla tavoitettiin **81 henkilöä**, joista 16 oli maahan muuttaneita henkilöitä ja 65 jonkin toimijan perhepalveluissa toimivaa ammattilaista.

Työpaja 1A

Maahanmuuttajille ja työntekijöille suunnattu työpajailta järjestettiin TAMKilla

22.11.2023. Kutsua levitettiin laajalti Pirkanmaan hyvinvointialueen työntekijöille sekä maahanmuuttajille. Työpajaan osallistui hanketyöntekijöiden lisäksi 12 henkilöä, joista yksi oli Pirhan työntekijä ja muut maahanmuuttajataustaisia osallistujia. Kaksi osallistujaa oli lapsia.

Työpajassa käytiin läpi learning cafe -tyylisesti arkeen liittyviä teemoja. Osallistujilta kysyttiin, millaista heistä on sujuva arki, mitä lapsiperhepalveluita perheet käyttävät ja millaisia kokemuksia heillä niistä on sekä minkälaista ohjausaineistoa perheiden mielestä tarvitaan. Keskustelu oli vilkasta ja hedelmällistä.

Sujuvaa arkea kuvattiin muun muassa siten, että lapset voivat hyvin, koulu sujuu ja kotona perhe on yhdessä. Sujuvan arjen keskusteluissa nousi vahvasti esiin myös palveluiden käyttö ja se, että maahanmuuttajataustaiset perheet saisivat tietoa palveluista. Kiusaaminen nousi myös esille arkea haittaavana tekijänä.

Lapsiperheiden palveluista käytetään esimerkiksi varhaiskasvatusta, neuvola, perhetyöntekijää, erilaisia kohtaamispaikkoja ja infotilaisuuksia sekä kerhoja, kuten Rullan palveluita. Kohtaamispaikkoja pidetään tärkeinä ja niissä toteutettavia infotilaisuuksia. Myös tukihenkilön palveluita arvostetaan ja toivotaan. Tukihenkilö voi auttaa ja tukea maahanmuuttanutta. Huittisissa tukihenkilö saa palkkaa ja auttaa palveluiden hakemisessa omalla kielellä. Myös harrastukset ovat hyviä palveluita ja tiedottaminen siitä, että jokaisella on lupa liikkua ja lupa harrastaa.

Moni kokee, että kaikki **lapsiperheiden palvelut** ovat hyviä, mutta niistä ei tiedetä. Toivotaan, että neuvolasta ja päiväkodista kerrotaisiin palveluista enemmän. Esille nousi myös ajatus, ettei palveluista kerrota, ettei perheet pahastu. Maahanmuuttajilta tuli selkeä toive, että palvelut avattaisiin ja selitettäisiin perin pohjin: mitä tarkoittaa neuvola, äitiyspakkaus tai kelan tuet. Palveluista tulisi kertoa myös riittävän laajalti ja nostaa esiin myös "harvinaisempia" tukimuotoja, kuten omaishoidontuki. Palveluista tulisi saada omakielistä informaatiota

Myös henkilöstön osaamista toivottiin kehitettävän. Henkilöstölle tulisi olla koulutuksia asiakkaiden kohtaamisesta ja siitä, mitä erilaisia ohjausvideoita esimerkiksi perheille voisi tarjota tai mitä voisi käyttää. Myös henkilöstön kulttuurituntemusta toivottaisiin lisättävän ja kulttuurisensitiivisyydestä tulisi olla enemmän koulutuksia.

Työpajassa nousi vahvasti esille se, että tietoa palveluista saadaan vertaisilta ja tiedon saanti oli monen mielestä pitkälti ystävien varassa. Ystävien ja tuttavien lisäksi tietoa saadaan vastaanottokeskuksesta, päiväkodista ja neuvolasta. Erilaiset infopisteet koettiin hyväksi tiedonsaantipaikoiksi ja sellaisia toivottiin olevan jatkossakin. Myös osaksi kotoutumiskoulutusta tulisi sisällyttää tietoa esim. kotihoidon tuesta, jos jää kotiin hoitamaan lapsia.

Tiedonsaannista kaikinensa koettiin, että tietoa kyllä on, jos sitä osaa etsiä. Suomessa pitää osata kysyä jotain asiaa ja sen jälkeen asia kyllä hoituu. Jos ei tiedä, mitä pitää kysyä, palvelun löytäminen ja saaminen on heikompaa.

Työpajan kolmannessa pöydässä keskusteltiin **ohjausaineistoon** liittyvistä tarpeista. Osallistujilta tuli vahva viesti, että etenkin palveluista tulisi olla paljon enemmän tietoa ja se tulisi jakaa suoraan kotiin. Ideoiksi nousi esim. kotiin jaettavat ”mainokset” tai tekstiviestit suoraan puhelimeen. Myös äitiyspakkauksen laatikkoon voisi laittaa perustietoa palveluista. Palveluinfoissa tulisi huomioida myös perheet, joille on tulossa toinen lapsi tai jotka ovat olleet jo muutaman vuoden Suomessa. Työntekijät eivät saisi olettaa, että perhe tietää jo kaiken.

Ohjausaineiston sisällöistä esille nousi muun muassa käytännön asiat ja kasvatusasiat. Käytännön asioilla tarkoitetaan hyvin konkreettista ohjausta, kuten mitä pitää tehdä ja minne mennä, jos lapsella nousee kuume. Kasvatusasioista nousi esiin esimerkiksi lapsen rajaaminen: jos väkivaltaa ei saa käyttää lapsen rajaamisessa, niin mitä muita keinoja on rajata.

Ohjausaineiston muodoksi toivottiin sekä paperisia lehtisiä että videoita. Osan mielestä paperiset lehtiset jäivät lukematta, mutta osa koki että niitä pystyy helposti käännättämään käännöspalveluiden tai ystävien tuella. Videoista toivottiin lyhyitä. Nousi esiin, että moni maahanmuuttaja käyttää tiktok-palvelua ja saa paljon tietoa sieltä. Omalla kielellä puhutut videot tavoittaisivat myös kielitaidottomat maahanmuuttajat. Jos maahan muuttanut osaa jo kieltä, hän osaa paremmin myös itse etsiä tietoa palveluista.

Kulttuurellisesta näkökulmasta toivottiin, että työntekijät selittäisivät vaihtoehtoja eri palveluista. Esimerkiksi neuvolassa kysytään usein, että miten jaksat ja tarvitko apua. Omassa kulttuurissa välttämättä ei ole auttavia palveluita tai ei voi sanoa, ettei jaksaa. Olisi tärkeää kertoa, että jos äitiä väsyttää tai ei jaksaa, tarjotaan vaihtoehtoja A, B tai C. Tulee myös korostaa, että äiti ei ole huono äiti, vaikka ei jaksaisi.

Niitty 1 -hankkeessa kehitetty Perheinfo-aineistoportaali sai myös palautetta. Portaali koettiin lähtökohtaisesti hyväksi ja

informatiiviseksi, mutta jatkossa aineistoa voisi jakaa enemmän ikäryhmittäin eikä aiheittain. Videoissa oli myös liikaa tekstiä ja etenkin videoiden otsikot tulisi olla omilla kielillä, kuten arabiaksi, jotta maahan muuttaneet osaisivat niitä itse katsoa.

Työpaja 1B

Maahan muuttaneita miehiä tavoitettiin Lähi-idän naiset ry:n toimitilasta

Puutarhakadulta Tampereelta 30.11.23. Toimitilassa kokoontui miesryhmä, jonka tapaamiseen oli aiemmin sovittu vierailu yhdistyksen edustajien kanssa. Haastattelu toteutettiin tulkin avustuksella ja siihen osallistui hanketyöntekijöiden lisäksi viisi maahan muuttanutta miestä. Neljällä miehellä oli pieniä lapsia ja kaikki perheet olivat asuneet Suomessa 2–9 vuotta.

Miesten kanssa keskusteltiin *hyvästä arjesta, perheen ruokailutottumuksista, vanhemmuudesta, palveluista ja ohjausaineiston tarpeesta*. **Arkea** kuormittavat samat asiat kuin monilla muillakin. Osa miehistä koki, että työnteon vuoksi perheelle jää kovin vähän aikaa, mutta viikonloppuisin perhe viettää enemmän aikaa yhdessä. Osa miehistä osallistui kovin aktiivisesti lapsen hoitoon: vie lasta harrastuksiin ja osallistuu kodin pyörittämiseen. Miehet kokivat, että puolison kanssa on helppo jakaa kodin tehtäviä. Myös taloudelliset paineet haastavat arkea. Yksi perhe oli alkanut harrastaa kevytyrittäjyyttä ravitsemusalalla, jotta perhe saisi lisää rahaa arkeen. Riittävän rahan koettiin turvaavan arjen sujumista.

Miehet kertoivat, että kaikki päivät ovat hyviä ja toisaalta kaikki on muuttunut. Lasten kasvaminen haastoi perheitä eri tavoin. Yksi isä kertoi, että koulussa ei tarjota aamupäiväkerhoa ja siksi perheen äiti joutuu odottamaan lapsen kanssa kotona koulun alkua ja siten myöhästyy aina töistä. Tämän koettiin estävän vakituisen työpaikan saantia.

Ruokailutottumuksista kysyttäessä selvisi, ettei kaikille lapsille maistui koulu- ja päiväkotiruoka. Kotona käytetään enemmän mausteita ja kouluruoka koettiin mauttomaksi. Lapsille mieluisia ruokia ovat mm. kalakeitto, kasvikset ja peruna. Kananmunia ei juurikaan tarjoilla koulussa, mutta kotona niitä syödään paljon. Lisäksi lapset syövät jugurttia ja hedelmiä ja juovat maitoa.

Jos lapsi ei syö koulussa, lapsella on kotona kova nälkä. Miehet kokivat, että koulun ruuissa tulisi olla enemmän vaihtelevuutta. Suomalainen ruokakulttuuri koettiin terveelliseksi ja

tarkkaan harkituksi, mutta miesten mukaan muualla maailmassa ruuasta nautitaan enemmän.

Miesten mielestä **hyvä vanhempi** on sellainen, joka suojelee lastaan, kieltää vaarallisia asioita ja viettää aikaansa lasten kanssa. Hyvää vanhemmuutta voi myös olla se, että vanhempi haluaa keskittyä enemmän lapsen kehittymiseen ja oppimiseen kuin lapsen leikkiin ja peleihin. Näin lapsi voi saada hyvää palautetta myös päiväkodissa ja koulussa taidoistaan, jos hän on harjoitellut niitä jo kotona. Hyvän vanhemman tehtävä on miesten mielestä erotella opiskelun ja leikin aika.

Haastatteluun osallistuneet isät kokivat, että yleiset puhelinnumerot **palveluihin** löytyvät helposti. On kuitenkin vaikeaa esimerkiksi löytää harrastusta lapselle, koska eri yritykset ja yhdistykset markkinoivat toimintaansa omilla sivuillaan. Lähi-idän naiset ry:n palveluita pidettiin hyvinä, koska siellä omakieliset ohjaajat opastavat maahanmuuttajia ja auttavat palveluiden piiriin. Miehet kokivat, että palveluista pitäisi kertoa heti maahanmuuton yhteydessä.

Ohjausaineiston suhteen miehet toivoivat enemmän videoita kuin tekstiä. Heistä oli tärkeää, että videot oli puhuttu omalla kielellä. Ohjausaineiston suhteen keskustelu eteni kouluikään ja lasten suomi S2-kielenä valintaan. Osa isistä koki, että suomen valitseminen S2-kieleksi estää lapsen ihanteellisen etenemisen koulupolulla ja että näin maahanmuuttajia ohjattaisiin enemmän ammattikoulun vaativiin tutkintoihin kuin korkeakoulutuksen pariin. Tämä toivottiin otettavan huomioon jo päiväkotikäisten lasten kohdalla.

Työpaja 1C

Ensimmäisen työpajan C-osa toteutettiin **sähköisenä kyselynä Pirkanmaan Perhekeskuksen ja Tampereen kaupungin perhekeskuksen teams-kanavilla marras-joulukuussa 2023.**

Lisäksi kysely lähetettiin neuvolapalveluiden ja perhepalveluiden lähiesihenkilöille jaettavaksi edelleen henkilöstölle sähköpostin kautta. Jakelutavasta johtuen eniten vastauksia tuli neuvolasta (n=50) ja toiseksi eniten varhaiskasvatuksesta (n=7). Näiden lisäksi yksittäisiä vastauksia (yht. n=7) tuli muista Pirhan perhepalveluista, kv-rekrystä, suun terveydenhuollosta, kouluterveydenhuollosta, Kolmostien terveydestä ja lastensuojelusta. Kaiken kaikkiaan vastauksia tuli yhteensä 64 kappaletta. Kyselyssä oli yhteensä 8 kysymystä, joista osa oli pakollisia valintakysymyksiä ja osaan pystyi vapaasti tuottamaan tekstiä.

Koko aineistolle on tehty analyysia ja tässä tärkeitä esiin nousseita kohtia, ideoita ja huomioita:

- Materiaalin tulee kunnioittaa sekä huomioida kulttuurien moninaisuutta ja kielellisen ilmaisun tulee olla selkeää ja yksinkertaista sekä terminologian ymmärrettävää.
- Lähtökohtana on kirjoittaa materiaali ensin selkosuomella ja huomioida löytyykö eri kielestä materiaalissa käytettyjä termejä.
- Useat suomalaisen sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä yhteiskunnan toimintojen, termit ja käytänteet ovat vaikeasti hahmotettavia sekä vaikeita myös kääntää eri kielille.
- Tuotettavan materiaalin sisällön tulee olla merkityksellistä maahanmuuttaneille perheille heidän arjessaan ja käsitellä myös haasteita mitä voi tulla vastaan uudessa kulttuurissa.
- Materiaalissa on hyvä olla konkreettisia esimerkkejä ja ohjeita eri tilanteisiin sopivista toimintatavoista, jotka ovat helposti toteutettavissa maahanmuuttaneiden perheiden arjessa
- Vanhemmille suunnatussa materiaalissa kannatta kiinnittää huomiota myönteisten vuorovaikutustaitojen vahvistamiseen ja positiivisen kasvattamisen keinojen ohjaamiseen perheille.
- Kuvat, kuvitus, animaatiot infografiikka ja videot selventävät monesti kielellisesti vaikeasti ilmaistuja asioita ja tukevat haastavien asioiden ohjaamista perheille.
- Visuaalisen materiaalin tulee kunnioittaa ja olla asiaankuuluvaa sekä huomioiden kulttuurisen kontekstin.
- Yhteiset työpajat ja tapahtumat varhaiskasvatuksessa ja maahanmuuttaneiden järjestöissä, jossa esitellään suomalaista sosiaali- ja terveysjärjestelmää ja kerrotaan eri teemoista kuten suunhoito ja ravitsemus lisää yhteenkuuluvuutta ja edistää maahanmuuttaneiden osallisuutta.
- Perheille voidaan ohjata käyttämään arjessa erilaisia tarinoita ja omakielisiä kirjoja vaikeiden asioiden ohjaamisessa. Lisäksi muun muassa tunnetaitokorttien ja erilaisten harjoitusten tekemistä kannattaa ohjata eri tilanteisiin esimerkiksi kasvatukseen, nepsy-haasteisiin ja suunhoitoon liittyen.

Yhteenveto:

- Luomalla monipuolista, kattavaa ja saavutettavaa materiaalia voidaan varmistaa, että maahanmuuttajaperheet saavat tarvitsemaansa tukea ja tietoa, joka auttaa heitä sopeutumaan uuteen kulttuuriin ja ympäristöönsä sekä samalla edistetään perheiden hyvinvointia.
- Suomen lain mukaisen kasvatuksen periaatteiden ja eri säännösten sekä lastenoikeuksien ja tasavertaisuuden esiin nostaminen kulttuurisensitiivisesti on jokaisen maahanmuuttaneita perheitä kohtaavien velvollisuuksia ja nämä asiat on hyvä huomioida materiaaleja tehtäessä.
- Tekemällä materiaalista helposti lähestyttävää sekä rikastuttamalla materiaalia eri kulttuureine näkökulmilla lisätään materiaalin ymmärrettävyyttä perheiden keskuudessa.

- Jokaisessa vapaasti vastattavassa kysymyksessä henkilöstö nosti esiin kulttuurien eroon liittyvät asiat. Kyselyn aineistosta nousi esiin myös tarve tiedolle ja tuelle eri kulttuureihin liittyvässä osaamisessa.
- Monimuotoisessa yhteiskunnassa kulttuurien tunteminen ja kulttuurisensitiivinen kohtaaminen ovat keskeisessä roolissa kohdattaessa maahanmuuttaneita perheitä.
- Henkilöstön tukemisella ja osaamisen vahvistamisella lisätään mahdollisuuksia tukea perheitä entistä paremmin kiinnittymään uuteen kulttuuriin.
- Lisäämällä henkilöstön osaamista muun muassa koulutuksella pystyy henkilöstö entistä paremmin tukemaan asiakkaan osallisuutta edistämällä samalla perheen kotoutumista ja kokonaisvaltaista hyvinvointia
- Koulutuksen tai muun henkilöstöä tukevan materiaalin aiheina voisi olla kulttuurisensitiivinen kohtaaminen, yleinen tietoisuus eri kulttuureista, tietoisuus miten eri kulttuuritaustat esimerkiksi suhtautuvat kasvatukseen, vanhemmuuteen ja tunteiden ilmaisuun, mielenterveyden ja nepsy-haasteisiin.
- Koulutusta voisi olla myös muun muassa miten eri maissa hoidetaan suun terveyttä ja millaisia ruokatottumuksia eri kulttuureissa on ja miten ruokavalion voisi rakentaa eri kulttuurien ruokatottumukset huomioiden muistaen kuitenkin terveellisyys ja monipuolisuus sekä millaisia käsityksiä ravitsemukseen liittyy eri kulttuureissa on olemassa.
- Tutkimusten mukaan asioiden kertaaminen ja tarkistaminen, miten asiat on ymmärretty ja mitä ne käytännössä merkitsevät, edesauttaa asioiden omaksumista ja kannustaa muuttamaan toimintatapoja.
- Eri tutkimusten mukaan kulttuurisensitiivinen kohtaaminen ja yhteisen ymmärryksen etsiminen eri kulttuurit huomioiden lisää asiakkaan osallisuutta ja edistää kokonaisvaltaista hyvinvointia.

